

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ ABD'nin Dış Ticaret Açığı Azaldı
- ✓ Amerika'nın Mali Hesapları Kafaları Karıştırıyor
- ✓ Bush Yönetimi Teröre Karşı Stratejisini Gözden Geçirmeli
- ✓ İngiltere Ekonomisi: Mart-Mayıs Dönemine Ait İstihdam Verileri
- ✓ İngiltere'de Enflasyon Son Yedi Yılın En Yüksek Seviyesinde
- ✓ İngiltere: Dış Ticaret
- ✓ Sarkozy, AB Genişleme Sürecinin Beş Ülkeden Oluşan Çekirdek Grup Tarafından Yürütülmesini Talep Ediyor
- ✓ Avrupa Parlamentosu Avrupa Merkez Bankası Politikalarına Onay Vermedi
- ✓ Katma Değer Vergisi Uygulayan Ülkelerin Sayısı Artıyor
- ✓ Polonya 50 Yıl Vadeli Tahvil Basıyor
- ✓ Birleşme ve Devralma Faaliyetleri Hızla Devam Ediyor
- ✓ G8 ve Doha Yaklaşımları Çelişiyor
- ✓ Shanghai İşbirliği Örgütü Rusya ve Çin Ekseninde
- ✓ Shell ve Gazprom Rusya'nın İki Büyük Gaz Projesinde Ortak Oluyor

YORUMLAR:

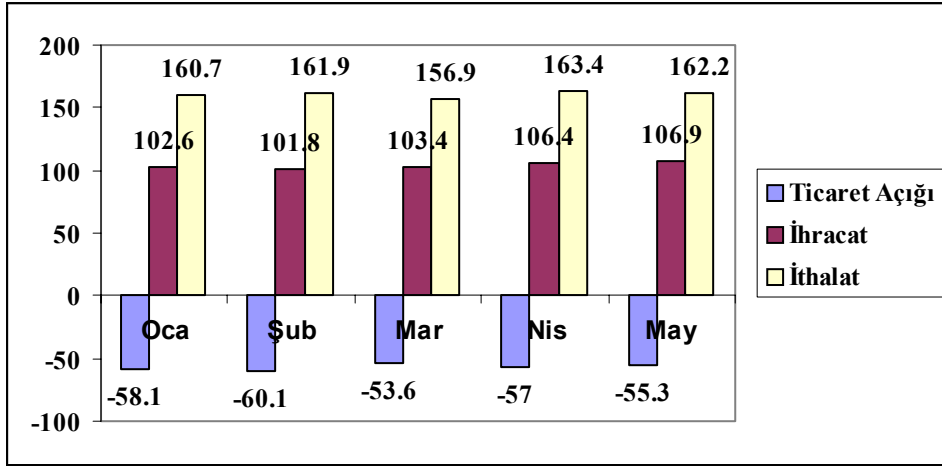
✓ Arap Ekonomileri Canlanırken Hükümetlerin Reformlara Ağırlık Vermemesi Endişelere Yol Açıyor

✓ Çin Nereye Gidiyor?

ABD'nin Dış Ticaret Açığı Azaldı

ABD Ticaret Bakanlığı'nca açıklanan verilere göre ABD dış ticaret açığı Mayıs ayında, Nisan ayına göre 1.6 milyar dolar azalarak 55.3 milyar dolara geriledi. Mayıs ayında ihracat 106.9 milyar dolar olurken, ithalat 162.2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Açığın azalmasında ithalattaki düşüşün payı ihracattaki artıştan daha büyük. Mayıs ayında ithalat önceki aya göre 1.4 milyar dolar azalırken ihracat 0.2 milyar dolar arttı.

Mal ve hizmetler ayrımına göre bakıldığında ise mal ticaretindeki açığın Nisan'a göre 1.6 milyar dolar azalarak 60.8 milyar dolara indiği, hizmetlerdeki ticaret fazlalığının ise 5.4 milyar dolar seviyesini koruduğu görülmektedir.

Geçen yılın aynı ayına göre, mal ve hizmetlerde ticaret açığı 6.6 milyar dolar artış göstermiş, ihracat yüzde 10.9, ithalat ise yüzde 11.8 oranında yükselmiştir.

www.briefing.com,

www.bea.gov

İngiltere Ekonomisi: Mart-Mayıs Dönemine Ait İstihdam Verileri

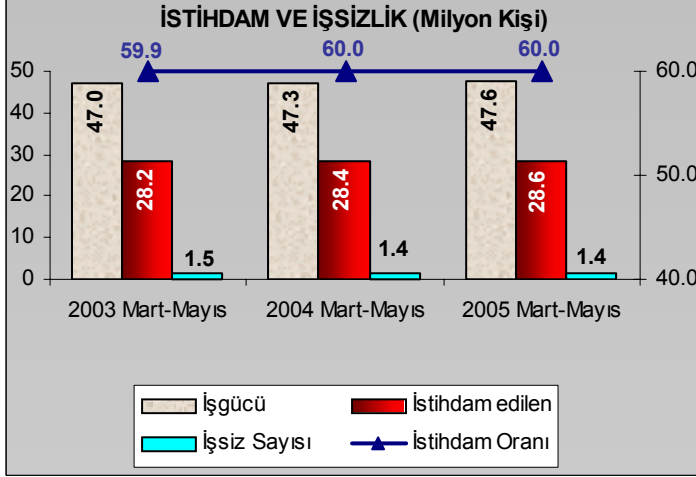
İşgücü Durumu (Mart- Mayıs 2005)

	Milyon Kişi	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Değişme	
		Bin Kişi	Yüzde
16 + yaş üzeri nüfus	47.6	294	0.6
İşgücü	30.0	172	0.6
İstihdam edilen	28.6	184	0.7
İşsiz Sayısı	1.4	-12	-0.8
İşgücüne katılmayanlar	17.6	121	0.7
İşgücüne katılım Oranı	63.0		-0.1
İşsizlik Oranı(*)	4.8		0.0

(*) Mevsimsel olarak uyarlanmış

İngiltere Ulusal İstatistik Bürosunun açıklamalarına göre Mart-Mayıs döneminde istihdam edilen kişi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 184 bin kişi artarak 28 milyon 567 bin kişi oldu. İstihdam oranı ise (istihdamın 16 yaş ve üzeri nüfusa oranı) yüzde 60 ile bir önceki yılın aynı dönemine göre değişiklik göstermedi. Bu oran erkek nüfusta yüzde 66.8 olurken kadın nüfusta yüzde 53.7 seviyesinde kaldı.

İşgücüne katılmayanların sayısı 121 bin kişi artışla 17 milyon 594 bin kişi olurken yüzde 63 olan işgücüne katılım oranı ise geçen yıla göre yüzde 0.1 azaldı.

Bir önceki yıla göre 12 bin kişi azalan işsiz sayısı ise 1 milyon 426 bin kişi olurken işsizlik oranı da bir önceki yılın aynı dönemine göre değişmeyerek yüzde 4.8 oldu.

www.statistics.gov.uk, 13 Temmuz

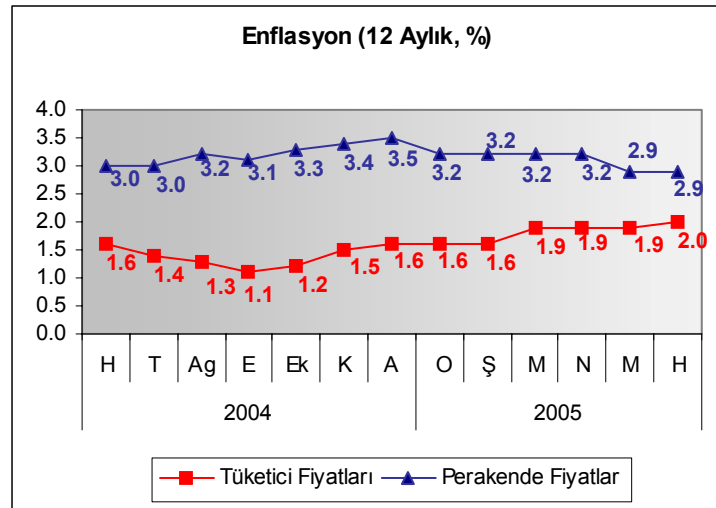
İngiltere’de Enflasyon Son Yedi Yılın En Yüksek

Seviyesinde

Ulusal İstatistik Bürosu’nun açıklamalarına göre, İngiltere’de Haziran ayında tüketici fiyatları enflasyonu özellikle yiyecek, et ve yiyecek fiyatlarındaki artışların etkisiyle son yedi yılın en yüksek seviyesine yükselerek ilk defa hükümetin yüzde 2 olan enflasyon hedefini yakaladı.

Haziran ayında yüzde 2’ye ulaşan 12 aylık tüketici fiyatları artışı 2004 yılının en düşük seviyesi olan Eylül ayındaki yüzde 1.1 oranındaki artışın oldukça üzerine çıktı.

Yiyecek ve petrol fiyatlarının hariç olduğu çekirdek enflasyon ise Mayıs ayında yüzde 1.6 iken Haziran ayında yüzde 1.5’e geriledi

Haziran ayında yüzde 2.9 artan perakende fiyatlarda Mayıs ayına göre bir değişiklik kaydedilmedi.

www.statistics.com.uk, www.ft.com, 12 Haziran

İngiltere'nin Dış Ticaret Açığında Mayıs Ayında İyileşme Kaydedildi

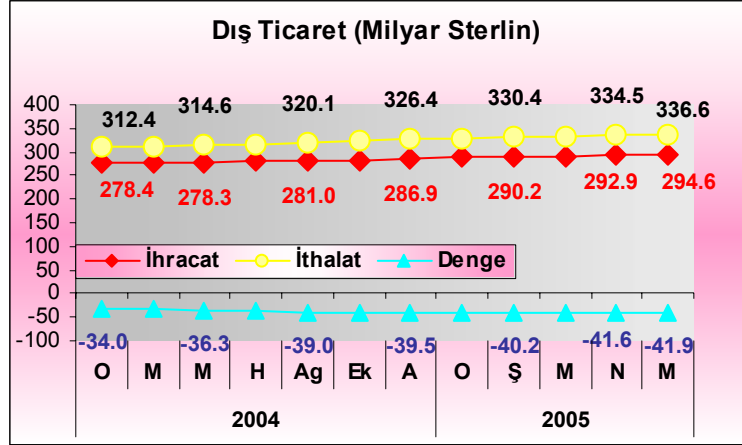
Ulusal İstatistik Bürosu tarafından yapılan geçici tahminlere göre, İngiltere'nin Nisan ayında 3 milyar 699 milyon sterlin olarak revize edilen mal ve hizmet ticareti açığı Mayıs ayında 3 milyar 472 milyon sterline geriledi. 12 aylık dış ticaret açığı ise 41 milyar 926 milyon sterline ulaştı.

2005 yılı Mayıs ayında toplam mal ihracatı 39 milyar 135 milyon sterlin artarak 16 milyar 983 milyon sterline, toplam mal ithalatı da 131 milyar 945 milyon sterline geriledi. Mal ticareti açığı ise 170 milyar 962 milyon sterlin oldu.

Mayıs ayında AB ülkelerine yapılan ihracat 135

milyon sterlin artışla 9 milyar 785 milyon sterlin olurken 12 milyar 309 milyon sterlin olan ithalat ise bir önceki aya göre 110 milyon sterlin artış kaydetti. AB dışındaki ülkelere yapılan ihracat 96 milyar 648 milyon sterlin azalışla 7 milyar 198 milyon sterline, AB dışındaki ülkelere yapılan ithalat ise 241 milyar 297 milyon sterline geriledi.

www.statistics.gov.uk, 11 Temmuz

Katma Değer Vergisi Uygulayan Ülkelerin Sayısı Artıyor

IMF, Dünya Bankası ve OECD'den oluşan Uluslararası Vergi Diyalogu Girişimine (ITD) göre dünya genelinde son otuz yılda 130 ülke Katma Değer Vergisi uygulamasını benimsedi. KDV, verginin sadece

son tüketimden alınmasını temin etmek amacıyla işletmelerin girdileri için ödedikleri vergiyi iade alabildikleri, geniş tabanlı bir vergi. Verginin bu ayırt edici özelliği, kontrol konusunda bazı problemleri beraberinde getiriyor. Bu çerçevede ITD tarafından 14-16 Mart tarihlerinde düzenlenen konferansta KDV politikası, işletmeler üzerindeki idari yüklerin hafifletilmesi ve KDV yolsuzluğu ile mücadele konuları görüşüldü.

IMF Survey

Katma Değer Vergisi Evrenselleşiyor								
Son 30 yılda dünyadaki birçok ülke katma değer vergisi uygulamasına geçti								
	AB 15, Sub-Saharar Afrika	Avrupa ve Pasifik	Avrupa ve Norveç İsviçre	Avrupa ve Eski Sovyetler Birliği	Avrupa ve Kuzey Afrika Orta Doğu	Amerika	Küçük Adalar	
Toplam	33(43)	18(24)	17(17)	27(28)	9(21)	23(26)	9(27)	
1996'dan bugüne	18	7	0	6	2	1	3	
1986-1995	13	9	5	21	5	6	6	
1976-1985	1	2	0	0	2	6	0	
1966-1975	0	0	11	0	0	10	0	
1965 öncesi	1	0	1	0	0	0	0	

Not: Parantez içindeki rakamlar, bölgede bulunan ülke sayısını göstermektedir.
Kaynak: www.itdweb.org sitesinden The VAT: Experiences and Issues

Amerika'nın Mali Hesapları Kafaları Karıştırıyor

Bu yılın başında Amerikan dolarının euro karşısında 1.36 düzeyine kadar gerilemesi üzerine birçok ekonomist doların daha da düşeceğini tahmin ediyordu. Ancak dolar bu hafta euro karşısında yüzde 14 artarak 14 ayın en yüksek seviyesine ulaştı. Ekonomistleri şaşırtan bir diğer husus da Amerika'nın cari hesap açığının ülkeyi dış borçlanmaya iteceği görüşünün aksine son birkaç yılda dış borcun GSYİH'ya oranının azalıyor olması.

Bu yıla euro karşısında zayıf giren doların bu hafta son on dört ayın en yüksek rakamına ulaşması ve ülkenin dış borçlarının da beklendiği kadar yüksek olmaması, akıllara artık cari açık problemi kalmadığı ve doların artmaya devam edeceğine yönelik soru işaretleri getiriyor. Ancak durum aslında farklı.

Dış varlıkların ve borçların değeri, döviz oranları ve hisse senedi fiyatlarına göre değişiyor. 2004 yılında küresel hisse senetleri piyasalarındaki toparlanma, Amerika'nın dış varlıklarının değerinin borçların değerinden daha fazla olmasına neden oldu. Bunun nedeni Amerikalıların yurt dışındaki hisselerinin yabancıların ABD'de sahip olduklarından daha fazla olması. Yabancı borsaların geçen yıl Amerikan borsasından daha yüksek bir performans göstermesi de Amerika'nın lehine sonuçlar doğurdu.

Bu durumun en önemli nedeni, ucuz dolar. Yurt dışında Amerikan varlıklarının yaklaşık yüzde 70'i yabancı para birimleriyle belirtiliyor. Bu yüzden dolar düştükçe varlıkların dolar değeri artıyor. Amerika'nın bütün dış borçları dolar bazında olduğundan paranın değer kaybı borçların değerini artırmıyor. Sonuç olarak dolardaki düşüş Amerika'nın net servetini artırıyor.

Bu durumda Amerika'nın rahatlıkla büyük cari açıklar sürdüreceği ve doların değer kaybının devam etmesine göz yumacağı düşünülebilir. Ancak yabancı yatırımcılar dolarda değer kaybının devam edeceği fikrine kapılırlarsa kayıplarını karşılamak için Amerikan varlıkları üzerinden daha yüksek risk primi talep edeceklerdir. Bu da cari açığı daha da yükseltecektir.

Ekonomist Brad Setser, şu anki döviz kurlarıyla Amerika'nın dış varlıklarındaki sermaye kaybının bu yıl 350 milyar doları bulacağını, cari hesap açığının 820 milyar dolar olacağını ve Amerika'nın net dış borcunun 2005 yılının sonuna kadar 1.2 trilyon artarak 3.7 trilyona yükseleceğini tahmin ediyor. Dolar ve Amerikan hisse senetlerinde yaşanacak bir düşüşün, 2006 yılında borçları azalması mümkün olmakla birlikte bu, dolar almak için bir neden değildir.

The Economist,9 Temmuz, Syf:58

Polonya 50 Yıl Vadeli Tahvil Basıyor

Bu yılın başlarında Fransa ve İngiltere'nin en uzun vadeli tahvillerini basmasının ardından Polonya, gelişmekte olan ekonomiler içinde 50 yıllık tahvil basan ilk ülke oldu. Polonya'nın Temmuz 2055'te vadesi dolan yüzde 4.25 faizli tahvillerinin 500 milyon eurosu, orta vadeli takaslarda 38 baz puan kazanç sağlayacak şekilde fiyatlandırıldı. Piyasa katılımcıları, bunu sıkı bir faiz farkı olarak yorumluyor.

Halen Avrupa Birliği'nin birçok üyesi 50 yıllık tahvil basmayı planlıyor. Bu amaçla Fransa mevcut tahvil ihracını artırırken İngiltere endekse bağlı ilk 50 yıllık tahvil için hazırlık yapıyor. Polonya Maliye Bakanlığından Pawel Kowalewski, elli yıl vadeli tahvil basımının bakanlığın tahvil vadelerini uzatma stratejisinin bir parçası olduğunu ve yatırımcıların Polonyalı varlıklara olan ilgisinin bir kanıtı olduğunu ifade etti.

Piyasa katılımcıları, Polonya'nın bu girişiminin küresel mali piyasalarda yüksek risk eğiliminin bir işareti olduğunu kaydediyorlar. Uzun süreli düşük faiz oranları, kazanç elde etmek isteyen yatırımcıları harekete geçirerek gelişmekte olan piyasalarda tahvil basanlar açısından ideal ortamlar yaratıyor. Bear Stearns analisti Tim Ash, tahvil ihraç edenlerin likidite koşulları nedeniyle çok avantajlı durumda olduklarını kaydediyor. Ash'a göre Polonya'nın 50 yıl vadeli tahvil ihracı, ülkeyi büyükler ligine taşıyacak bir hamle.

Bu yıl, gelişmekte olan piyasa ekonomileri uluslararası sermaye piyasalarında eşi benzeri görülmemiş başarılar elde etti. Brezilya gibi borçlanma politikaları izleyen ülkeler yıllık borçlanma planlarını çoktan tamamladı. Dış borçlanmaya büyük oranda bağlı Latin Amerika borçlanma ihtiyacının yüzde 95'ini karşılamış durumda.

Financial Times,8 Temmuz,Syf:1

Birleşme ve Devralma Faaliyetleri Hızla Devam Ediyor

Birleşme ve devralma faaliyetleri, son üç ayda 2000'in sonundan bu yana en aktif dönemi yaşıyor. Geçtiğimiz üç ay içinde dünya genelinde bu faaliyetler için 665.9 milyar dolar ödendi. ABD borsasındaki hareketsizliğe rağmen şirketler çeşitli alanlarda birleşme ve satın alma anlaşması yapmaktan çekinmiyorlar. Anlaşmaların şirket kazançlarına yansımaları ve şirket bilançolarında nakit birikmesi durumunda gelecek altı ay içerisinde de benzer anlaşmaların yapılması bekleniyor.

Birleşme ve devralma faaliyetlerinde yılın ikinci çeyreğinde artış yaşandı. Sadece ABD'de anlaşmalara harcanan miktar 2004'ün ikinci dönemine göre yüzde 73 ve bu yılın ilk dönemine göre yüzde 20 arttı. Özel yatırım şirketleri ise küresel birleşme ve devralma faaliyetlerinin yüzde 17'sine denk gelen bir harcama yaparak geçen yılki yüzde 11'lik harcamalarını geçti.

En büyük miktarlardaki anlaşmaların bazıları ABD'nin dışında gerçekleşti. İtalyan şirketi UniCredito Italiano SpA, 18.3 milyar dolara Alman HVB Group'u, yine İtalyan Banca Popolare di Lodi, 6.8 milyar dolara Banca Antonveneta SpA'yı ve İspanyol Telefonica SA 3.5 milyar dolara ek Cumhuriyeti'ne ait Cesky Telecom AS'yi satın aldı. Dönemin en tartışılan girişimi ise Çin Petrol şirketi Cnooc'un Unocal'ı satın almak için 18.5 milyar dolar teklif etmesi oldu. 2005'in ikinci yarısı da ilk yarısı gibi yoğun geçerse 2000 yılındaki yatırım patlamalarının ardından yaşanan sönük dönemden bu yana en aktif döneme geçilecek. 2000 yılında toplam 3.4 trilyonluk birleşme ve devralma hacmi gerçekleşti. Bu yıl küresel anlaşma hacminin 2.5 trilyon dolara ulaşması bekleniyor.

Özel yatırım şirketlerinde durgunluk yaşanmıyor ve toplam özel yatırım hacmi yılın ilk dönemine göre yüzde 54 artarak 116 milyar dolara ulaştı. Morgan Stanley birleşme ve satın alma bölümü başkanı Paul J. Taubman, faiz oranlarındaki beklenmedik ve hızlı bir artış birleşme ve devralma faaliyetlerine zarar verebileceğini, borsadaki ve borç piyasalarındaki

büyük değişikliklerin de anlaşmaları besleyen şirket güvenini etkileyebileceğini kaydediyor. Ancak Taubman'a göre şu an için bu konuda endişelenecek bir durum yok

The Wall Street Journal,4 Temmuz, Syf:1-5

Sarkozy, AB Genişleme Sürecinin Beş Ülkeden Oluşan Çekirdek Grup Tarafından Yürütülmesini Talep Ediyor

Fransa İçişleri Bakanı ve Devlet Başkanı adayı Nicolas Sarkozy, Fransız-Alman işbirliğinin 25 üyeli Avrupa Birliği'ni yürütecek kadar yeterli olmadığını, genişleme sürecini Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya ve İspanya gibi AB'nin beş büyük ülkesinden oluşan çekirdek grubun yönlendirmesi gerektiğini ifade etti.

Nicholas Sarkozy, altı üyeli AB'yi idare etmek için yeterli olan Fransa-Almanya ortaklığının genişlemiş Avrupa için artık yetersiz kaldığını kaydederken 25 üyeli Avrupa'nın idaresi için beş, hatta belki Polonya da dahil olacak şekilde altı ülkeye ihtiyaç olduğunu belirtti.

Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, iktidarda kaldığı on yıl boyunca Fransız- Alman ittifakını dış politikanın merkezinde bulundurmuydu. Geçtiğimiz yıl Merkez sağ UMP Partisinin başına geçmesiyle birlikte hükümetten uzaklaştırıldıktan sonra bu yıl tekrar hükümete dahil olan Sarkozy ise yasa dışı göçü ve insan kaçakçılığını önlemek için AB'nin beş büyük ülkesinin ortak anlaşmaya varması gerektiğini vurguluyor.

En büyük beş AB ülkesinin içişleri Bakanlarının, geçtiğimiz hafta Evian'da yaptıkları toplantıya ev sahipliği yapan Sarkozy, yasadışı göç ve insan kaçakçılığına karşı sıkı önlemler alınması yönünde ortak deklarasyonu açıkladı. Beş ülke, izinsiz çalışanlara ilişkin yapılacak katı düzenlemelerin bir parçası olarak yasadışı göçmenlerin ülkelerine gönderilmeleri konusunda daha yakın bir işbirliği içinde çalışma kararı aldı.

Financial Times,6 Temmuz, Syf:6

Avrupa Parlamentosu Merkez Bankası Para Politikalarına Onay Vermedi.

Avrupa parlamentosunun Avrupa Merkez Bankasının katı faiz oranları politikasını reddetmesi ve İtalya'nın büyüme tahminlerini bu yıl sifıra indirmeyi planlaması üzerine bankanın sıkı anti-enflasyon politikasına karşı verilen siyasi destek sarsıldı. Parlamantonun merkez bankasının para politikalarını reddetmesi, bankanın başkanı Jean-Claude Trichet'in prestijini sarsan bir gelişme olarak değerlendiriliyor.

Avrupa Merkez Bankasının sıkı faiz oranı politikasının Avrupa Parlamentosunda reddedilmesinin ardından Parlamento içindeki sosyalistler, AMB'nin istikrara yeterince önem vermediği ve büyümeye ilişkin ihtiyaçları dikkate almadığını ifade ettiler. Öte yandan Avrupa Merkez Bankası, oylamaya ilişkin yorum yapmaktan kaçınırken bunun parlamentoyu ilgilendirdiğini belirtti.

Geçmişte Avrupa Merkez Bankasının bağımsızlığını vurgulaması, mali piyasalarda bankanın yüzde 2 olan faiz oranını indireceğine yönelik beklentilerin zayıflamasına neden olmuştu. Geçtiğimiz ay euro alanı ekonomik görünümünün dikkat çekici derecede bozulması üzerine Merkez Bankası Başkanı Jean-Claude Trichet, faiz oranında indirim yapılabileceği sinyalini vermişti. Ancak, o tarihten bugüne euro değer kaybediyor ve bu da faiz oranlarında bir indirim yapılmasına yönelik baskıları hafifletiyor. Yüksek petrol fiyatları da enflasyon

ihtimalini gündeme getiriyor. Yatırımcıların faiz oranlarının artacağı yönündeki beklentisi de doların euro karşısında değerinin yükselmesine neden oluyor.

Parlamentonun, Merkez Bankası para politikalarını reddetmesi, özellikle ekonomileri yetersiz büyüme kaydeden Fransa, Almanya ve İtalya'da Merkez Bankasına karşı yapılan siyasi eleştirileri körüklüyor. İtalya teknik açıdan zaten gerileme içinde. İtalya Maliye Bakanı Domenico Siniscalco, büyüme projeksiyonlarını Nisan ayında yüzde 2.1'den yüzde 1.2'ye Mayıs'ta ise yüzde 0.6'ya indirmek durumunda kaldı. İtalya'nın uzun vadeli bütçesi bu yıl sıfır büyümeye dayanacak. GSYİH'nın yüzde 4.3'lük bütçe açığı tahmin ediliyor.

Financial Times,6 Temmuz,Syf:1

G8 ve Doha Yaklaşımları Çelişiyor

Dünya Ticaret Örgütü'nün Cenevre'de yaptığı toplantıda, G8 liderlerinin geçtiğimiz hafta İskoçya'da yaptığı zirvedeki ticaretin liberalizasyonuna yönelik havanın Doha Ticaret görüşmelerinin tıkanmasına neden olan yaklaşımla çeliştiği vurgulandı. Gelişmiş ülke liderleri Doha ticaret görüşmelerinin tıkanmasına neden olan dirençler gösterirken G8 zirvesinde aynı liderlerin Doha ticaret görüşmelerinin sonuçlandırılması yönündeki kararlı tavrı, zihinleri karıştırdı.

İskoçya'da yapılan G8 zirvesine katılan gözlemciler, Doha görüşmelerinin çıkmaza girmesine neden olan gelişmiş ülke liderlerinin G8 zirvesindeki uyumlu tavrına dikkat çektiler. Tarımda liberalizasyonla ilgili olarak olumsuz tavrıyla bilinen Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac'ın bile yaklaşım değiştirdiği kaydediliyor.

DTÖ toplantısında bazı konularda görüş ayrılığı yaşanırken en önemli anlaşmazlık konusunun Avrupa Birliği'nin tarımda uygulanan tarifelerin düşürülmesi için kullanılan hesaplama yöntemini reddetmesi olduğu yönünde fikir birliği hakimdi.

Bazı gelişmekte olan ülkeler açısından ürünlerinin düşük gümrüklerle Avrupa piyasalarına girmesi, en az AB tarım teşviklerinin azaltılması kadar önemli. Ancak yüksek gümrük tarifesi uygulayan AB tariflerde küçük bir kesintiye gidilmesine yönelik bir yaklaşımı benimsedi. Öte yandan ABD, Cairns Group* ve G20 ülkeleri çok daha yüksek gümrük indirimi benimsedi.

AB ticaret yetkilisi, tarım, mal ve hizmetler gibi farklı alanlarda daha fazla ilerleme gerektiğini ancak en fazla önemin tarımda piyasa erişimine verilmesini kaydediyor. AB Ticaret Komiseri Peter Mandelson'un sözcüsü, AB'nin müzakereleri engellemekle suçlanamayacağını, diğer ülkelerin de tavizlerde bulunmak zorunda olduğunu, sadece tarımda piyasa erişiminde değil bütün konularda ilerleme kaydedilmesi gerektiğini vurguluyor. ABD'nin gıda yardımıyla ilgili tartışmalar ve tarım tarifeleri müzakereleri önümüzdeki günlerde Çin'de belirli ülke liderlerinin katılımıyla yapılacak toplantının gündemini teşkil ediyor.

Financial Times, 9-10 Temmuz,Syf:4

---

* Çevirenin notu: Cairns Group: Tarım ihracatı yapan 17 ülkenin kurduğu bir gruptur. Dünya tarım ihracatının yüzde 23'ünden fazlası bu gruba aittir. Üyeleri, Arjantin, Avustralya, Bolivya, Brezilya, Kanada, Şili, Kolombiya, Kosta Rica, Guatemala, Endonezya, Malezya, Yeni Zelanda, Paraguay, Filipinler, Güney Afrika, Tayland ve Uruguaydır. www.cairnsgroup.org

Shangai İşbirliği Örgütü Rusya ve Çin Ekseninde

“Shangai Altılısı” olarak da bilinen Shanghai İşbirliği Örgütü’nün (SCO) 5 Temmuz zirvesinden iki gün önce Çin ve Rusya’nın hazırladığı bildiri, örgütün adil ve rasyonel yeni uluslararası siyasi ve ekonomik düzen oluşturmadaki rolünü vurguladı. Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan’dan oluşan üye devletlerin faaliyetlerinden yola çıkarak bu yeni düzen üç ilkeyle açıklanabilir: Çin’in enerji ihtiyaçlarını karşılamak, üye devletlerin muhaliflerle mücadelesinde onları korumak ve Amerika’nın bölgedeki nüfuzunu azaltmak.

Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, Kazakistan’a yaptığı ziyaret esnasında Çin’i Kazakistan’a bağlayacak bir gaz boru hattının inşasına ilişkin müzakereler başlattı. Benzer bir petrol boru hattının da Aralık ayında tamamlanması bekleniyor. Örgüt, İran, Hindistan ve Pakistan’ı Kazakistan’ın Astana kentindeki zirvelerine gözlemci olarak davet etti. Amaç, İran ve Hindistan’dan Pakistan aracılığıyla gelecek bir doğal gaz boru hattı oluşturmak.

Örgüt üyesi ülkelerin Mayıs ayında ülkesinde yüzlerce vatandaşını katleden Özbek Diktatör İslam Kerimov’a verdikleri desteğin nedeni olarak da enerji bağlantıları gösteriliyor. Kerimov, Mayıs ayında Andican’da yapılan katliamın hemen sonrasında Çin ile 600 milyon dolarlık bir enerji anlaşması imzaladı. Ancak SCO’nun Kerimov’a yönelik desteğin ardında yatırımların korunması amacının ötesinde sebepler yatıyor. Üye ülkeler, kendi muhalif vatandaşları ile olan problemlere de Kerimov ile aynı bakış açısıyla yaklaşıyorlar. Çeçenistan’daki olaylara aynı gözle bakan Rusya, Özbekistan’daki katliamı terörle mücadele olarak nitelendirerek Kerimov’u alkışladı. Benzer şekilde Çin’de ülkesinde Sincan bölgesinde yaşayan Uygurlarla ilgili huzursuzluklar için Özbek-Kazak desteği sağladı.

SCO Genel Sekreteri Zhang Deguang’ın Özbekistan’da yaşanan katliamı terörle mücadele olarak değerlendirirken bu konuda bölgeye dışarıdan gelecek her türlü müdahaleye şiddetle karşı çıkıyor. SCO’nun dışarıdakilerin müdahalesini istemedikleri yönündeki açıklamalarının asıl hedefi Amerika. Bölge ülkeleri, Afganistan’da Amerika önderliğindeki koalisyon güçlerinin Kırgızistan ve Özbekistan’dan derhal çekilmesini istiyorlar. Bu isteğin görünürdeki nedeni, Afganistan’ın artık istikrara kavuştuğu iddiası. Ancak bu askerlerin yerini Çin ve Rusya’nın doldurması bekleniyor. Çin, Özbekistan’da bir “anti terör merkezi” kurmayı amaçlarken Rus askeri birlikleri bu yaz Özbek ordusu ile birlikte eğitim yapacak. Ancak zaman içinde Orta Asya’nın Çin ve Rusya arasındaki güç savaşlarına konu olmayı reddetmesi durumunda Shangai Altılısının etkinliğini kaybetmesi mümkün.

The Economist,9 Temmuz,Syf:46

Shell ve Gazprom Rusya’nın İki Büyük Gaz Projesinde Ortak Oluyor

Rusya’daki en büyük yabancı yatırımcılardan biri olan Royal Dutch/Shell petrol şirketi ve Rusya’nın devlet kontrollü doğal gaz tekeli Gazprom varlık takası yoluyla iki büyük Rus benzin projesinde ortak olabilecekleri bir anlaşma imzalıyor.

Geçtiğimiz günlerde koşullar üzerinde anlaşmaya varılan ve önümüzdeki yıl tamamlanması beklenen anlaşmaya göre Gazprom, Shell’in yüzde 55 hissesine sahip olduğu Sakhalin-2 sıvılaştırılmış doğal gaz(LNG) projesinden yüzde 25 pay alırken Shell ise Gazprom’un Zapolyarnoye Neocomian doğal gaz alanından yüzde 50 pay alacak.

Anlaşma, petrol ve doğal gaz kaynaklarını yeniden artırmak isteyen Shell'in Rusya'daki konumunu güçlendiriyor. Shell Genel Müdürü Jeroen van der Veer, bu anlaşmanın Shell ve Gazprom arasındaki iyi ilişkileri güçlendirdiğini ve ortak petrol projelerinde işbirliğinin temelini oluşturduğunu vurguluyor. 1997 yılından beri stratejik ortaklık yürüten Gazprom ve Shell, ilk kez bu kadar büyük bir projede güçlerini birleştiriyorlar.

Analistlere göre anlaşma, Shell'in Sakhalin-2 projesini genişletmesine olanak sağlarken aynı zamanda Gazprom'un Shtokman gaz sahasından pay alma konusunda rakiplerinden avantajlı konuma gelmesine olanak sağlayacak. Öte yandan, Gazprom, hızla gelişen global piyasada LNG için bir dayanak arıyor. Rusya dünyanın en geniş doğal gaz rezervlerine sahip ve LNG ise bu rezervleri uzak yerlere göndermenin en önemli yolu. Gazprom, anlaşmanın ürünlerini çeşitlendirme stratejisinin bir parçası olduğunu ve Sakhalin-2 projesinin, Kore, Japonya ve ABD batı sahillerini Gazprom LNG ihracatçılarına açacağını kaydediyor.

Shell'in Rusya'daki en büyük yabancı yatırımcı olduğu düşünülüyor. İkinci sırada BP var. BP, Rus petrol şirketi TNKP'nin yüzde 50 hissesine sahip. Gerek Shell, gerekse BP, petrol ve gaz piyasasındaki rolü giderek artan Gazprom ile yakından ilgileniyor.

Financial Times,8 Temmuz

Bush Yönetimi Teröre Karşı Stratejisini Gözden Geçirmeli

Bush yönetimi, ABD'nin Irak'ı istilasından ve anti-terör stratejilerinden dolayı dünyanın ve Amerika'nın daha güvenli olduğu fikrini savunuyor. Geçen yıl ABD başkanlık seçimleri sırasında öne sürülen bu fikir 7 Temmuz'da Londra'da yaşanan bombalama olaylarıyla çürütülüyor. ABD'li uzmanlar Bush yönetiminin stratejilerini yeniden gözden geçirmesi gerektiğini kaydediyor.

Popülaritesi azalan, Irak savaşında beklediği desteği alamayan George Bush, North Carolina'da bulunan Fort Bragg üssünde askerlere hitaben yaptığı konuşmasında strateji değişikliğine gitmeyeceğinin sinyallerini vererek şu açıklamalarda bulundu: "Onlara karşı tek bir eylem yöntemi var: Onlar bize evimizde saldırmadan onları kendi evlerinde yenmek. Dışarıda teröristlerle karşı karşıyayız. Bu yüzden kendi evimizde onlarla yüzleşmek zorunda değiliz. Stratejimiz başarmaktır. Biz yol gösterdik, birçok ülke bize katıldı. Artık Amerika ve dünya daha güvenli."

Ancak Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi (CSIS) Başkanı ve Eski Savunma Bakan Yardımcısı John Hamre, dünyanın daha güvenli bir yer olmadığını kaydederek teröristleri durdururken olayın daha geniş kapsamlı sosyo-politik boyutunu da dikkate almak gerektiğini ifade etti.

CIA ve Dışişleri Bakanlığı'nın yaptığı ve medyaya sızan çalışmalar da Irak'ın yabancı teröristlerin eğitim alanı olma anlamında Afganistan'ın yerini aldığını kaydediyor.

Financial Times,8 Temmuz

YORUMLAR:

Arap Ekonomileri Canlanırken Hükümetlerin Reformlara Ağırlık Vermemesi Endişelere Yol Açıyor

Uzun süreli ekonomik yetersizliğin ve bütçe açığının ardından Orta Doğu'da olağanüstü bir ekonomik canlılık yaşanıyor. 2000 yılından bu yana petrol fiyatlarında yaşanan hızlı artış; petrol üreten ülkelere ekonomik açıdan büyük avantajlar sağladı. Şimdi bütün yatırımcıların gözü bu bölgede. Daha önceki yıllarda yaşanan petrolden kaynaklı refah artışının aksine kazancın bölge içersinde tutulması, uluslararası bankaları Körfez ülkelerine yöneltiyor. Ancak petrolden gelen paranın yarattığı rehabetin hükümetleri reformlar konusunda fazla rahatlatması ekonomistleri bu parlak görünümün geleceği konusunda endişelendiriyor. Aşağıda bu konuyla ilgili olarak Roula Khalaf, William Wallis ve Gillian Tett'in 6 Temmuz tarihli Financial Times gazetesinde yayınlanan yorum yazısının özeti yer alıyor:

Petrol fiyatlarında 2000 yılından itibaren görülmeye başlayan artış, büyük ölçüde petrole bağımlı ülkelerin bilançolarını temizlemelerine, mali rezerv biriktirmelerine ve sermaye harcamalarına yönelmelerine olanak sağladı. Petrolden elde edilen ek gelirin sadece zengin ve ayrıcalıklı sınıfın elinde kalmayıp toplumun diğer kesimlerinde de yansımalarıyla birlikte hisse senedi ve mal piyasalarında daha önce görülmemiş bir hareketlilik yaşandı. National Investor genel müdürü Emile Habib, bölgede likiditenin her zaman yüksek olduğunu, ancak yatırım için sadece hisse senetleri ve gayrimenkul olmak üzere iki araç bulunduğu ve sermayenin çok, yatırım fırsatlarının az olmasının fiyatlar üzerindeki baskıları artırdığını kaydediyor.

2001 yılından bu yana Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt, Yemen ve Bahreyn gibi Körfezdeki petrol ihracatçıların borsalarındaki piyasa kapitalizasyonu neredeyse üçe katlayarak yaklaşık 875 milyar dolara yükseldi. Petrol fiyatlarındaki artışın yarattığı gelir artışı gökdelenlerin, devasa büyüklükteki alışveriş merkezlerinin ve tatil beldelerinin inşasına yol açtığı için inşaat sektöründe fiyatlar hızla artıyor. Dubai krallığındaki bazı yatırımcılar mülkiyete ayda yüzde 20'den daha fazla yatırım yapıyor.

Bölgedeki bankacılar ve yatırımcılar, bu olağanüstü zamanların tadını çıkarıyor. Ancak, birçok analist, hisse senedi ve mülk fiyatlarının aşırı değer kazandığını kaydederek petrol fiyatları düştüğünde özellikle küçük yatırımcıların bunun acısını çekeceği uyarısında bulunuyorlar. Düşük faiz oranları, yüksek banka likiditeleri ve yetersiz yatırım fırsatları ile özellikle Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirliklerindeki yerel nüfuslar, hisse senedi almak ya da kiraya vermek için binalar inşa etmek amacıyla borç alıyor. Bu durum, bankacılık sektörünün istikrarı ile ilgili endişeleri artırıyor.

Bölgesel özel sermaye şirketi Abraaj Capital'in başkan yardımcısı Suha Najyar, ekonomik canlılığın ne kadar süreceğinin merak konusu olduğunu, bölgedeki güçlü ekonomilere rağmen birçok spekülasyonun bulunduğunu ve bazı yatırımcıların şirketlerin ne yaptığını bilmeden bile onları satın aldıklarını kaydediyor.

Bölgede gelirlerde yaşanan bu beklenmedik artışlar, 1970'lerde yaşananları aklı getiriyor. O dönemde de yüksek petrol fiyatları, bölgede likidite artışına neden olmuştu. Ancak bugün ile 1970'ler arasındaki önemli bir fark, o dönemde petrolden kazanılan paranın derhal yurtdışında harcanmasıydı. Oysa 11 Eylül saldırılarının ardından Arap yatırımcılar katı incelemelere tabi tutuldukları yurtdışına yatırım yapmaktan kaçınıyorlar.

Petrol fiyatlarında yaşanan artış ve birçok Orta Doğu yatırımcılarının varlıkları kendi ülkelerine yönlendirmesi, yerel sermaye piyasalarına ilgiyi artırıyor. Kısa vadeli kazançlardan dolayı bölgede çok fazla sermaye bulunuyor. Hükümetler, sermaye harcamalarını artırmadan

önce borçlarını peşin ödemeyi ve bütçe açığını kapatmayı hedefliyorlar. Dünya Bankası tahminlerine göre, Orta Doğu'nun petrol ihraç eden ülkelerinin 2004 yılında GSYİH'nin ortalama yüzde 7.9'una denk gelen mali fazlası bulunuyor. Bu ülkeler 1990'larda GSYİH'lerinin yüzde 3.5'i oranında açık vermişlerdi.

Son iki yıldır devlet harcamalarının çoğu, bankacılık sektöründe mevduatları yükselten alt yapı projelerine ayrılıyor. Örneğin, Suudi Arabistan'da bu yıl projeler için 20 milyar dolar tahsis edildi. Bu projeler, yeni sanayi siteleri kurmayı, kanalizasyon sistemlerine ve eğitime yatırım yapmayı amaçlıyor.

Mali hareketlilik bölgede turizm, işçi dövizini ve sermaye akımı yoluyla dalga etkisi yarattı. Körfez ülkeleri vatandaşlarının Avrupa ve Amerika'ya gitme konusundaki isteksizlikleri, Arap ülkelerinin kendi aralarındaki turizm faaliyetlerinin artmasına neden oldu. Mısır gibi ülkeler, Körfez ülkelerinin petrol gelirlerini çekmek için çaba sarfediyorlar. Bürokrasi ve bazı sübvansiyonlar kesilirken ticari tarifeler azalıyor. Katar, hisse senedi piyasasını yabancı yatırımlara açarken Kuveyt, yabancı bankaların piyasaya girmesini sağlıyor.

Mali baskıların azalmasının yarattığı rahatlığın hükümetlerin işsizlik oranını düşürmeye katkı sağlayacak yapısal reformları ertelemelerine neden olması ekonomistleri endişelendiriyor. Mustafa Nabli, her zaman olduğu gibi petrol gelirlerinin kısa vadede fayda sağladığını, ancak bu rahatlığın uzun vadede elde edilecek faydaları engellediği görüşünde. Gerçekten de bölgede özelleştirme faaliyetleri görülüyor. Devlete ait şirketlerin kamuya açılması konusunda atılan adımlar da petrol fiyatlarındaki artışın yarattığı refah artışının ülke genelinde paylaşılmasına olanak sağladı. Bürokrasi azaltıldı, bazı teşvikler kesildi ve ticarete uygulanan tarifeler düşürülüyor. Ancak ekonomistler, reformların yavaş ilerlediği inancındalar. Merkezi Ürdün'de bulunan Amwal Invest ekonomisti Henry Azzam özelleştirmenin yavaş ilerlediğini ve Körfez hükümetlerinin hala birçok büyük şirkette en büyük hisse sahibi olduğunu kaydediyor.

Ekonomistlerin bölgeye ilişkin en önemli endişe kaynaklarından biri, iş çevrelerinin yolsuzlukla karşı karşıya olması ve iş ortamının yeteri kadar şeffaf olmaması.

Kısıtlamalardan, yüksek değer biçmelerden ve yetersiz şeffaflıktan sıkılan yabancı yatırımcılar, Körfez'deki sermaye piyasalarından uzak duruyor. Ancak küresel bankalar hükümetlere halka açılma ve genişleme konularında tavsiyelerde bulunurken özelleştirme konusunda yardım etmeye çalışıyor.

HSBC Afrika ve Orta Doğu sermaye piyasaları bölümü başkanı Russell Julius, Arabistan'ın bankalar için kalan son yükselen piyasa olanağı olduğunu ifade ediyor. Julius, bu bölgede önümüzdeki üç yıl içinde yaklaşık 5-10 milyar dolar civarında halka açılma faaliyeti bekliyor.

Birçok banka Eylül ayında Dubai'de açılacak uluslararası borsadan çok umutlu. Borsanın küresel bankalar ile yatırımcılara daha açık ve mevcut piyasalardan daha iyi düzenlenmiş olması bekleniyor.

Bu arada uluslararası bankaların, projenin faizinden değil nakit akımından kar payı ödeyen sukuk isimli "İslami tahvillere"de ilgisi artıyor. Bu yıl basılan sukuk miktarının geçen yılın dört katına çıkarak 6.7 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor. Petrol fiyatları yüksek

kaldıkça uluslararası bankaların bölgedeki iş sahasının büyüyeceği tahmin ediliyor. Hükümetler, ekonomilerini çeşitlendirir ve devlet kontrolünü azaltırsa yabancı ve yerel kurumlar için büyük fırsatlar doğacaktır.

Ekonomik Büyüme ve Dini Canlanma İslami Finansmanda Yeniliklere Yol Açıyor

Emirates Hava Yolları, çoğu Orta Doğu'dan gelen yatırımcıların 550 milyon dolarını korumak için sukuk adı verilen "İslami tahvil" basan ilk hava yoludur. Geçmişinde sadece üç yıl öncesine dayanan Sukuk Orta Doğu'da ve İslam dünyasında yaygınlaşıyor. İslami bankacılık, İslam dünyasında dini duyarlılığı yansıtıyor. Geleneksel islami yapılara uyum sağlayan modern mali ürünler yaratmak için gelişmiş mali teknikleri kullanarak yatırım bankacılığında yeniliklere gidiliyor. İslam dini faizi yasaklamasına rağmen gayrimenkul ya da varlık kiralari gibi somut işlemlerden elde edilecek para ödemelerini yasaklamıyor. Bu yüzden, Pakistan hükümeti, otoyol sahipliğini özel araca transfer ederek ve ücret gelirlerini yatırımcılara dağıtarak sukuk yaratıyor. Emirates hava yolları ise nakit yaratmak için mühendislik merkezini ve merkez bürolarını kullanacak. Yatırımcı, İslami kanunlara uygun ancak ticareti yapıldığı, fiyatlandırıldığı ve kredi ratingi verildiği için hala tahvile benzeyen varlığı elinde bulunduruyor.

Bankacılar, somut, transfer edilebilir varlıklardan yoksun hizmet şirketleri için sukukları yapılandırmaya çalışıyor. Piyasa, hala büyük teklifleri kabul edebilecek kadar derin değil. Orta Doğu'da devam eden en büyük birleşme ve yatırım projeleri sukuk ve geleneksel tahviller kullanılarak finanse ediliyor.

Financial Times,6 Temmuz, Syf:11

Çin Nereye Gidiyor?

Çin Halk Cumhuriyeti, son günlerde kabuk değiştiriyor ve nereye doğru gittiği, dünya çapında merakla izleniyor. Mark Leonard, 9 Temmuz tarihli Financial Times gazetesindeki makalesinde Çin'in yaşamakta olduğu değişimi değerlendiriyor. Aşağıda sözkonusu makalenin bir özeti yer almaktadır.

Çin'e batıdan bakıldığında enteresan bir tablo ile karşılaşılıyor. Bir yanda pirinç tarlalarında çalışan köylüler, diğer yanda ise mükemmel bir şekilde inşa edilmiş birbirinden lüks oteller, bakımlı bahçeler ve golf sahaları görmek mümkün.

Davos Dünya Ekonomik Forumu'nun Asya'ya uyarlanmış şekli olan Forum Asya'yı düzenleyen Çin, son birkaç yıldır uluslararası konferanslara ev sahipliği yapabileceğini kanıtlamak amacıyla Boao'da büyük bir konferans merkezi inşa etti. Bu yılın Nisan ayında yapılan forumda Çin, çeşitli ülke liderlerini ağırladı. Liderler, yeni Çin'i büyük bir heyecanla izlediler. Batılı siyasetçi ve işadamları arasında Çin'in yarattığı heyecan, sanal Çin'den kaynaklanıyor. Yani batının siyasetçi ve işadamları, Çin Halk Cumhuriyeti'nin halen bulunduğu durumdan değil, gelecekte olabilecek yeni Çin'den çekiniyorlar. Ülkeyi yöneten komünist parti içinde gelecekle ilgili görüş ayrılıkları mevcut. Birakınız yapınsınlar, bırakınız geçsinler kapitalizmini benimserken güçlü bir devlet yapısının sürdürülmesi, Komünist partiyi esnekleştirirken partinin toplumdaki etkisinin güçlendirilmesi sözkonusu.

Seçkin Merkez Parti Ekolünün eski başkan yardımcısı Zheng Bijian, ülkenin geleceğine yönelik üç strateji belirliyor. İlk strateji, eski sanayileşme modelinin aşılarak ileri teknoloji girişi, ekonomik verimlilik, kaynakların daha az tüketimi, düşük çevre kirliliği ve ülkenin

beşeri kaynak avantajının tam kullanımına yönelinmesi. Bijian'ın öne sürdüğü ikinci strateji, yükselen güçlere dayalı eski kalkınma stratejilerinin terkedilmesi. Son strateji ise Çin'in zengin ve fakir arasındaki dengenin iyileştirilmesi ve toplumun ekonomik ve sosyal kalkınması için artık güncelliğini yitirmiş olan eski sosyal yönetim modellerinin terkedilmesi.

Zheng Bijian, stratejisinin resmi kabul görmesinin ardından yoğun eleştirilere maruz kaldı. Zheng Bijian'ın Çin'in "barışçıl yükselişi"ne ilişkin teorisi, ülkenin yükselişinden bahsedilmesinin diğer ülkelerin gözünde Çin'i bir tehdit unsuru haline getireceği gerekçesiyle eleştirildi. Kimileri Çin'in parlak geleceğini çok fazla gözler önüne sermemesi gerektiğini savundu. Ancak Zheng'in stratejisine en büyük tepki, ülkenin üniversitelerindeki milliyetçilerden geldi. Bu kişiler, Çin'in neo-con'ları, hatta yaklaşımları gözönüne alınırsa neo-comm'ları sayılabilir. Bu milliyetçilere Çin'in neo-con'ları denmesinin nedeni, bu kişilerin ABD'li neo-conlarla büyük benzerlikler göstermesi.

Neo-comm'lar içinde en fazla ses getiren Profesör Yan Xuetong, "barışçıl yükseliş" fikrinin yanlış olduğunu, bunun Tayvan'a bağımsızlığını ilan edebileceği ve bu durumda Çin'den tepki almayacağı mesajı vereceğini kaydediyor.

2005 Boao Forumu, küresel kapitalizmin ve Çin'in bu sistemde yer almasının kutlaması olarak görülüyor. Bu yılki sponsorlar arasında TNT, Merill Lynch ve BMW gibi batılı dev şirketler var. Bu şirketler, büyük Çinli şirketlerle işbirliği yapma hazırlığında.

Kimi Çinlilere göre bu çok da iyi bir gelişme değil. Öte yandan "yeni sol" olarak tanımlanan etkili bir grup, "dışa açılma" politikalarını desteklemekle birlikte bu yaklaşımın bazı yan etkilerinden de endişe duyuyor. Bu grup, ülkenin Marksist köklerine bağlı kalarak kendi sosyal demokrasi modelini geliştirmesini istiyor. Grubun en önemli portrelerinden Profesör Wang Hui, Çin'in sosyalizm ve kapitalizmin arasında kaldığını ve her iki sistemin de dezavantajlarına maruz kaldığını kaydediyor. Ülkenin piyasa reformlarına yönelmesinden yana olduğunu kaydeden Profesör, Çin'in daha adil ve daha dengeli olması gerektiğini vurguluyor.

Ülkede her aileye kendi varlıklarını yönetme yetkisi verildiği "hanehalkı sorumluluğu" dönemine kadar elli yıl boyunca her türlü eşitsizlik problem olarak görüldü. Ancak 1978 yılında hanehalkı sorumluluğu sisteminin gelmesiyle birlikte insanlar arasındaki refah farkı giderek açıldı. Ülkenin zenginleşmesi için bazı kimselerin diğerlerinden önce zenginleşmesi gerektiği düşüncesiyle kıyı bölgelerine öncelik tanındı ve bazı özel ekonomik alanlar oluşturuldu. Bu yaklaşımın sonucunda Çin, dünyanın en eşitlikçi ülkelerinden biri iken eşitsizliğin en fazla olduğu ülkelere biri haline geldi. Bugün ülkenin sayısı 786 milyonu bulan köylü nüfusu, toplam nüfusun yüzde 70'ini oluştururken gelirleri yıllık ortalama 318 dolar. Bu grup, iç tüketimin de sadece yüzde 39'unu oluşturuyor. Yeni sol grup, ülkenin ekonomik liberalizasyon yaklaşımının bu eşitsizliği daha da kötü hale getirdiğini savunuyor. Grup, zengini daha zengin hale getiren ihracat vergi indirimini ortadan kaldırmayı amaçlayan bir reform gündemi hazırladı.

Ülkenin liberalizasyonuna yönelik reformlar, kamuoyunda tepkilere neden oluyor. Reformların uygulanmasıyla birlikte işten çıkarmalar, rüşvet ve yolsuzluklar arttıkça yeni sol daha da güç kazanıyor. Ülkenin başbakanı ve cumhurbaşkanı, ülkenin tekstil ve ayakkabı sektöründeki küresel başarısını bilgisayar piyasasına da taşımayı hedefliyor. Ancak liderlerin bu konudaki yaklaşımları sadece zengin kıyı kesiminde ilgi görüyor.

Her ne kadar bu yılki Boao zirvesinde gündeme taşınmasa da demokrasi hala Çin için önem taşıyor. Bu konuda da ülkede etkili bir isim olan Profesör Yu Keping, “aşamalı demokrasiden” yana. Yu Keping, demokrasinin evrensel boyutunun yanısıra Çin’in özel durumunun ve kültürel özelliklerinin gözönüne alınması gerektiğini savunuyor.

Çin’in tüm dünya için önemli olduğu herkesçe bilinen bir gerçek. Küresel ekonomi ile bütünleşen Çin’in alacağı kararlar, ABD cari açığında, Japonya’nın büyümesinde etki yaratacaktır. Ama hepsinden önemlisi Çin, dünyanın diğer ülkeleri için bir model teşkil etmektedir. Ülkenin liberal demokrasi olmaksızın kaydettiği ekonomik büyüme, batı açısından soğuk savaşın sona ermesinden beri görülen en büyük tehdittir. Bu nedenle de Çin’in gidişatı tüm dünyada yakından takip edilmektedir.

Financial Times, 9 Temmuz